

ІНСТИТУТ ЗАКОНОДАВСТВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

ОЛЬШАНЕЦЬКИЙ ІГОР ВОЛОДИМИРОВИЧ

УДК :342.5 (477)

**КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ІНСТИТУТУ
ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРОКУРАТУРИ В УКРАЇНІ**

12.00.02 – конституційне право; муніципальне право

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Київ – 2019

Дисертацією є рукопис

Робота виконана у відділі моніторингу законодавства Інституту законодавства Верховної Ради України

Науковий керівник:

кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник
КУРОВСЬКА ІЛОНА АНАТОЛІВНА,
Інститут законодавства Верховної Ради України,
заступник директора, завідувач відділу теорії та
практики законотворчої діяльності

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, доцент
ЩЕРБАНЮК ОКСАНА ВОЛОДИМИРІВНА,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича,
завідувач кафедри процесуального права

кандидат юридичних наук, доцент,
заслужений юрист України
ЧЕХОВИЧ СЕРГІЙ БОЛЕСЛАВОВИЧ,
Адміністрація Президента України,
завідувач відділу Головного управління з
питань конституційної реформи

Захист відбудеться 18 квітня 2019 р. об 14.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.867.01 в Інституті законодавства Верховної Ради України за адресою: 04053, м. Київ, пров. Несторівський, 4.

Із дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Інституту законодавства Верховної Ради України за адресою: 04053, м. Київ, пров. Несторівський, 4.

Автореферат розісланий 16 березня 2019 р.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

О. М. Биков

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Пріоритетним завданням держави та суспільства є охорона дитинства. Конституцією покладено на державу обов'язок щодо забезпечення реалізації та захисту прав дитини, створення сприятливих умов для всебічного розвитку та виховання неповнолітніх. Особливої уваги, з боку держави, потребують діти, які вступили в конфлікт із законом або перебувають у складних життєвих обставинах.

У розвиток положень Основного Закону в Україні створено систему спеціальних органів, служб та установ, які використовуючи засоби правового, педагогічного, психологічного та соціального впливу, здійснюють забезпечення та захист прав дитини. Разом з тим, існують проблеми в організації, відсутність чітко визначених повноважень та відповідної взаємодії між такими державними інституціями, що негативно позначається на ефективності забезпечення прав дітей, що перебувають у конфлікті із законом.

У цих умовах важливого значення набуває процес формування сучасної системи ювенальної юстиції, що відбувається в контексті виконання Україною міжнародних зобов'язань перед Радою Європи щодо проведення судово-правової реформи. Крім того, Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020», схваленою Указом Президента України від 12 січня 2015 року, судову реформу було визначено як першочергову.

Верховною Радою України у 2016 році прийнято Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» відповідно до цього Закону відбулася істотна зміна юридичного статусу органів прокуратури в Україні. З Основного Закону вилучено Розділ VII «Прокуратура» у повному обсязі, а приведені відповідно до міжнародних та європейських стандартів положення, що визначають правовий статус органів прокуратури, включено до Розділу VIII «Правосуддя». Серед іншого, зазнали суттєвої трансформації у напрямку звуження конституційні функції щодо представництва інтересів громадян (неповнолітніх) в суді, а також нагляду за додержанням і застосуванням законів. Фактично з цього часу, розпочався новітній етап конституційного реформування системи органів прокуратури України. І разом з тим, гостро постала проблема реалізації прокуратурою традиційно притаманного їй та надто важливого для суспільства напряму діяльності щодо захисту прав дітей, які вступили в конфлікт із законом або перебувають у складних життєвих обставинах.

У світлі цього наукове дослідження конституційно-правових засад інституту ювенальної прокуратури в Україні є актуальним як у теоретичному, так і в практичному плані.

Актуальність проблеми дослідження зумовлена ступенем соціальної значущості питання щодо належного забезпечення конституційних прав

дитини, яка вступила в конфлікт із законом, та завданнями щодо реформування системи ювенального правосуддя.

Конституційно-правові засади інституту ювенальної прокуратури не були предметом комплексних досліджень у вітчизняній правовій науці. Таким чином, відсутність спеціальних теоретичних розробок із зазначеної проблематики свідчить про актуальність та своєчасність цього дослідження.

Науково-теоретичну основу дисертаційного дослідження склали праці, в яких висвітлено питання конституційно-правового статусу прокуратури, окремі аспекти діяльності органів прокуратури України у сфері захисту законних прав дитини, конституційного інституту прав людини, прав дитини, правосуддя, зокрема, таких вітчизняних та зарубіжних вчених: Ю.Г. Барабаш, М.М. Бурбика, Л.Р. Грицаєнко, Т.Н. Добровольська, В.В. Долежан, В.С. Зеленецький, П.М. Каркач, О.М. Клименко, В.П. Колісник, М.І. Копетюк, Н.М. Крестовська, А.Р. Крусян, В.Д. Ломовський, М.Н. Маршунов, А.Є. Меженцева, О.Р. Михайленко, Г.О. Мурашин, С.В. Немитіна, Н.М. Оніщенко, А.А. Оржаховська, В.Ф. Погорілко, О.В. Пушкіна, М.Ю. Рагінський, М.В. Руденко, Г.П. Середа, В.В. Сухonos, В.Я. Тацій, О.Б. Червякова, С.Б. Чехович, В.М. Шаповал, Ю.С. Шемчушенко, О.В. Щербанюк, М.К. Якимчук, О.Н. Ярмиш та інші.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконано в рамках наукового дослідження Інституту законодавства Верховної Ради України: «Організація моніторингу ефективності чинного законодавства та прогнозування наслідків його застосування» (Державний реєстраційний № 0104У0066941).

За своїм змістом і спрямованістю тему дисертації пов'язано з реалізацією положень Конституції України, Загальнодержавної програми «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2016 року», затвердженої Законом України 05.03.2009 року та Концепції Державної соціальної програми «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2021 року, схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України 05.04.2017 року №230-р., Концепції розвитку кримінальної юстиції щодо неповнолітніх в Україні, схваленої 24.05.2011 року Указом Президента України №597/2011 та ін.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні інституту ювенальної прокуратури в умовах конституційної реформи, конституційно-правової природи цього інституту.

Відповідно до мети визначено такі основні **завдання дослідження**:

- охарактеризувати етапи становлення та розвитку ювенальної прокуратури в Україні;
- визначити поняття та сутність інституту ювенальної прокуратури;
- визначити місце інституту ювенальної прокуратури в конституційному законодавстві України;

- охарактеризувати конституційно-правові основи організації та діяльності ювенальної прокуратури в Україні;
- надати характеристику конституційно-правових функцій ювенальної прокуратури;
- охарактеризувати конституційні засади процесуальної діяльності ювенальної прокуратури в Україні;
- охарактеризувати міжнародні стандарти ювенальної прокуратури;
- узагальнити зарубіжний досвід організації та функціонування ювенальної прокуратури;
- виробити підходи та запропонувати рекомендації щодо вдосконалення вітчизняного законодавства у сфері ювенальної юстиції.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у зв'язку із реалізацією конституційного статусу прокуратури щодо забезпечення та захисту прав дітей, які вступили в конфлікт із законом або перебувають у складних життєвих обставинах.

Предмет дослідження – конституційно-правові засади інституту ювенальної прокуратури в Україні та особливості його функціонування.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань і досягнення мети дослідження використано комплекс загальнонаукових, філософських та спеціально-правових методів наукового пізнання.

Використання діалектичного методу дозволило визначити поняття та сутність інституту ювенальної прокуратури (підр.1.1; 1.2). Історико-правовий метод використано для дослідження етапів становлення та розвитку ювенальної прокуратури в Україні, розвитку міжнародних стандартів та зарубіжного досвіду ювенальної прокуратури (підр.1.1; 3.1;3.2). Системний метод надав можливість визначити місце інституту ювенальної прокуратури в системі ювенальної юстиції та в системі прокуратури, а також місце інституту ювенальної юстиції в конституційному праві та законодавстві (підр.1.2; 1.3). За допомогою формально-юридичного методу проаналізовано нормативно-правові приписи законодавства України, якими визначається конституційно-правовий статус ювенальної прокуратури (підр. 2.1; 2.2; 2.3). Використання порівняльно-правового методу сприяло аналізу зарубіжного досвіду щодо предмета дослідження (підр. 3.2). Вищевказані наукові методи комплексно застосовувалися під час дослідження, що дало можливість провести повний та всебічний аналіз заявленого предмету.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є першим у нашій державі комплексним дисертаційним дослідженням конституційно-правових засад інституту ювенальної прокуратури України.

Основні положення наукової новизни конкретизуються у висновках, в яких:

вперше:

- визначено поняття «інститут ювенальної прокуратури», як спеціальної єдиної структури в системі органів прокуратури, яка відповідно до Конституції та законів України, здійснює від імені держави визначені функції з метою захисту прав, свобод та інтересів неповнолітніх, які потрапили у конфлікт із законом;

- визначено місце інституту ювенальної прокуратури в системі конституційного законодавства та її приналежність до двох базових інститутів конституційного права України – інституту судової влади та інституту конституційно-правового статусу людини і громадянина (дитини);

- охарактеризовано правову природу ювенальної прокуратури, що визначається місцем прокуратури в системі органів державної влади та її основними функціями, які розкривають соціальне призначення цього органу державної влади та його зв'язок із системою правосуддя. Критерієм предметності (спеціалізації) цього інституту є положення Конституції України щодо охорони дитинства, недопущення будь-якого насильства над дитиною;

- запропоновано авторську модель ювенальної прокуратури, яка функціонуватиме з метою належного захисту законних прав, свобод та інтересів неповнолітніх у межах конституційних функцій прокуратури, а також за для реалізації принципів ювенального правосуддя.

удосконалено:

- поняття ювенальної юстиції як комплексної системи судових, правоохоронних, інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування, громадських організацій, функціонування якої спрямоване на *забезпечення і захист прав, свобод та інтересів дитини*, попередження та профілактику правопорушень щодо неї або за її участі, а також ресоціалізацію дітей, які потрапили у конфлікт із законом або перебувають, чи можуть опинитися у складних життєвих обставинах;

- етико-професійні характеристики ювенального прокурора, який при здійсненні конституційних функцій повинен бути певною мірою адвокатом, оскільки він зобов'язаний відстоювати справедливість щодо дитини, яка потрапила у конфлікт із законом. На всіх стадіях судочинства він повинен враховувати особливі інтереси та потреби неповнолітнього у справі, не забуваючи про свій основний обов'язок – пошук справедливості, яка ґрунтується на законі, а також захист прав, свобод та інтересів неповнолітніх;

- положення, що передумовою належної реалізації конституційного статусу прокуратури у сфері ювенальної юстиції є збереження спеціалізації ювенальних прокурорів, обізнаних зі специфікою й особливостями роботи прокурора на зазначеному напрямі прокурорської діяльності, які кваліфіковано й професійно будуть застосовувати свої повноваження шляхом комплексного використання усіх конституційних функцій прокуратури;

подальшого розвитку набули:

- наукові підходи щодо розбудови сучасної моделі ювенальної юстиції та наповнення її відповідними інституційними елементами зі спеціальними ознаками. Провідним елементом цієї системи має стати ювенальна прокуратура, діяльність якої, відповідно до Конституції України та законодавства, спрямована на захист прав, свобод та інтересів дітей, які перебувають у конфлікті з законом;

- положення щодо змісту представницької функції ювенального прокурора.

На розвиток конституційно-правових засад інституту ювенальної прокуратури внесено низку пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства України.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що здобуті автором результати дослідження, сформульовані теоретичні положення, висновки і рекомендації можуть бути застосовані у науково-дослідній роботі за напрямками досліджень конституційного реформування системи правосуддя та суміжних правових інститутів, у правотворчій роботі – для вдосконалення законодавства у сфері ювенальної юстиції; у навчальному процесі – під час викладання навчальних дисциплін «Конституційне право», «Права людини», «Судові та правоохоронні органи», спецкурсів “Ювенальна юстиція”, “Ювенальна прокуратура”, а також для розробки навчальних посібників і підручників з конституційного, цивільного, кримінального, кримінально-процесуального, сімейного права тощо.

Обґрунтовані в дослідженні результати **впроваджено** у практичну діяльність Управління ювенальної юстиції Генеральної прокуратури України, у навчальний процес Університету державної фіскальної служби України, а також навчально-наукового інституту права Національного університету водного господарства та природокористування.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення та висновки дисертаційного дослідження обговорено на засіданні відділу моніторингу законодавства Інституту законодавства Верховної Ради України, а також було оприлюднено на науково-практичних заходах, у тому числі, на двох науково-практичних конференціях студентів, асистентів і молодих учених проведених за темою «Сучасний розвиток державотворення і правотворення в Україні: проблеми теорії та практики» (м. Маріуполь, 10 березня 2017 року та 29 березня 2018 року).

Публікації. Основні результати дисертаційного дослідження відображено у самостійно підготовлених автором 9 наукових публікаціях, з яких 4 – опубліковано у виданнях, включених до переліку фахових наукових видань, одна у закордонному фаховому виданні, 2 – тез доповідей у збірниках матеріалів наукових конференцій.

Структура дисертації та її обсяг. Дослідження складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загального висновку, списку використаних джерел – 230 найменувань, 7 додатків. Загальний обсяг дослідження становить 234 сторінки, з яких 179 основного тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження, висвітлено ступінь її наукової розробки та зв'язок із науковими планами і темами; визначено мету й завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, його методологічна й емпірична основи; розкрито наукову новизну та сформовано основні теоретичні висновки, що виносяться на захист; надано відомості про теоретичне і практичне значення одержаних результатів, подано інформацію про апробацію та впровадження одержаних результатів.

Розділ 1 «Конституційно-правова характеристика інституту ювенальної прокуратури» присвячено загальнотеоретичним питанням становлення інституту ювенальної прокуратури. Проаналізовано теоретичні підходи до визначення поняття інституту ювенальної прокуратури, досліджено історичні віхи становлення та розвитку ювенальної юстиції та ювенальної прокуратури, визначено місце інституту ювенальної прокуратури в системі конституційного законодавства.

У *підрозділі 1.1. «Історико-правові аспекти становлення та розвитку ювенальної прокуратури в Україні»* встановлено, що історичний процес становлення інституту ювенальної юстиції був тривалим і складним. Еволюційні зміни в правовому становищі дітей у суспільстві поступово сприяли зародженню системи ювенальної юстиції. Аргументовано, що окрім соціальних, політичних, правових чинників не менш важливий вплив на становлення ювенальної юстиції спричинили прогресивні науково-позитивіські підходи щодо розуміння природи злочинності неповнолітніх та необхідності напрацювання окремих методик щодо її подолання.

З'ясовано, що інститут ювенальної прокуратури в Україні має достатньо тривалу історію. Уперше в історії Української держави, яка на той час перебувала в складі Російської Імперії, на законодавчому рівні закріплення захисту прав дітей за обов'язкової участі прокуратури, визначено у правовому акті «Учреждения для управления губерний» від 7 листопада 1775 року. З часом діяльність органів прокуратури у цій сфері зазнавала перетворень в залежності від соціальних, політичних, економічних чинників, а також змін державного устрою. Досліджено окремі етапи становлення інституту ювенальної прокуратури України, які охоплюють добу Російської Імперії, Радянського Союзу та незалежної Української держави.

Обґрунтовано, що на часі в Україні триває процес формування інституту ювенальної прокуратури в рамках конституційної та судової реформи, у його основу покладено чинний правовий механізм міжнародного забезпечення прав дитини.

У підрозділі 1.2. «Поняття та сутність інституту ювенальної прокуратури» розглянуто поняття, зміст та правову природу інституту ювенальної прокуратури.

У ході дослідження проаналізовано доктринальні підходи вітчизняних та зарубіжних вчених щодо визначення інституту ювенальної юстиції та ювенальної прокуратури, їх елементів та правових особливостей.

Констатовано відсутність єдиного загальновизнаного та беззаперечного підходу до визначення терміну «ювенальна юстиція». Очевидно, що це свідчить про багатогранність досліджуваного правового явища. Обґрунтовано, що виключно ювенальна юстиція залишається найбільш ефективною і дієвою системою направленою на подолання різного роду негативних проявів у молодіжному середовищі. Запропоновано авторське визначення поняття «ювенальна юстиція» як комплексна система судових, правоохоронних, інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування, громадських організацій, функціонування якої спрямоване на забезпечення і захист прав, свобод та інтересів дитини, попередження та профілактику правопорушень щодо неї або за її участі, а також ресоціалізацію дітей, які потрапили у конфлікт із законом або перебувають, чи можуть опинитися у складних життєвих обставинах.

Встановлено відсутність наукового та нормативного визначення поняття «ювенальна прокуратура». З'ясовано, що вивченню проблем становлення інституту ювенальної прокуратури, як спеціалізованого напрямку в системі органів прокуратури України та окремої інституції в системі ювенальної юстиції приділялося недостатньо уваги зі сторони вітчизняної наукової спільноти.

У зв'язку із запровадженням масштабних перетворень організації влади в Україні відбувається реформування інституційної складової державної системи захисту прав дітей. Провідну роль у цьому напрямі відведено удосконаленню правоохоронної та судової систем в аспекті формування ювенальної юстиції в Україні. Одним із векторів зазначених перетворень є становлення інституту ювенальної прокуратури в державі. Цей процес має відбуватися у відповідності до вимог Конституції України та міжнародних нормативно-правових приписів.

Сформовано визначення «інституту ювенальної прокуратури», як спеціальної єдиної структури в системі органів прокуратури, яка відповідно до Конституції та законів України, здійснює від імені держави визначені функції з метою захисту прав, свобод та інтересів неповнолітніх, які потрапили у конфлікт із законом.

У підрозділі 1.3. «Місце інституту ювенальної прокуратури у конституційному праві України» здійснено аналіз конституційної природи інституту ювенальної прокуратури через зв'язок з конституційними засадами та нормами.

Враховуючи взяті державою зобов'язання, а також в умовах конституційної реформи, зокрема системи правосуддя та суміжних правових інститутів, Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02.06.2016 року. Відповідно до прийнятих змін, приписи якими визначається конституційний статус прокуратури закріплено у Розділі VIII Правосуддя. Констатовано, що з прийняттям відповідних конституційних змін значно звужено повноваження органів прокуратури, наразі ними здійснюється: підтримання публічного обвинувачення у суді; організація і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку; представництво інтересів держави в суді у виключних випадках, і в порядку, що визначені законом. Також, згідно пункту 9 Перехідних Положень Основного Закону, прокуратура продовжує виконувати відповідно до чинних законів функцію досудового розслідування до початку функціонування органів, яким законом будуть передані відповідні функції, а також функцію нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян, – до набрання чинності законом про створення подвійної системи регулярних пенітенціарних інспекцій.

У процесі дослідження норм Конституції України встановлено, що прокуратура – це єдина система державних органів (стаття 131-1 Конституції), до складу якої входить ювенальна прокуратура як один із структурних елементів, що здійснює прокурорські функції у ювенальній сфері.

Правова природа інституту ювенальної прокуратури закріплюється в положеннях Основного Закону України, якими визначається місце прокуратури в системі органів державної влади та її основні функції, що розкривають соціальне призначення цього органу державної влади та його зв'язок із системою правосуддя. А критерієм предметності (спеціалізації) цього інституту є положення Конституції України щодо охорони дитинства, недопущення будь-якого насильства над дитиною.

Обґрунтовано, що сьогодні спостерігається значне підвищення уваги зі сторони держави та громадянського суспільства щодо проблем належного забезпечення прав неповнолітніх, особливо дітей які належать до уразливих категорій, потрапили у конфлікт із законом або перебувають у складних життєвих обставинах. Зокрема на законодавчому рівні, прийнято та підготовлено низку нормативно-правових актів у положеннях яких закладено

механізм формування ювенальної юстиції та ювенального правосуддя в Україні.

У Розділі 2 «Конституційно-правові засади організації та діяльності ювенальної прокуратури в Україні» досліджено питання правової природи інституту ювенальної прокуратури в Україні. Надано конституційно-правову характеристику функцій ювенальної прокуратури, проаналізовано конституційні основи процесуальної діяльності ювенальної прокуратури в Україні.

У підрозділі 2.1. «Конституційно-правові аспекти організації ювенальної прокуратури в Україні» проведено аналіз конституційних засад організації ювенальної прокуратури. У положеннях статті 131-1 Основного Закону встановлено, що в Україні діє прокуратура, організація та порядок діяльності якої визначено Законом. 14 жовтня 2014 року Верховною Радою України прийнято Закон України «Про прокуратуру», яким визначено правові засади організації та діяльності прокуратури України, статус прокурорів, порядок здійснення прокурорського самоврядування, а також систему органів прокуратури України.

Конституційна реформа щодо правосуддя та інституту прокуратури обмежила повноваження прокурора у сфері захисту законних прав, свобод та інтересів дітей, оскільки скасувала функцію нагляду за додержанням і застосуванням законів, та функцію представництва інтересів громадянина (дитини) в суді, але такі конституційні новації не виключають спеціалізацію прокурорської діяльності щодо захисту прав дитини. Представництво інтересів держави у суді в ювенальній сфері, по своїй суті має бути реалізацією того стратегічного загальнонаціонального пріоритету, що є важливим для забезпечення національної безпеки України. Це підпадає під «виключний випадок», який має бути визначений у законодавстві України. Й разом з тим, не виключає потреби уточнення в перспективі конституційно-правового статусу прокуратури України.

Розглядаючи особливості нормативно-правового закріплення організації діяльності ювенальної прокуратури в Україні, з'ясовано, що згідно наказу Генерального прокурора України «Про затвердження структури Генеральної прокуратури України» від 15.07.2015 року №55-шц (зі змінами внесеними наказом ГПУ від 11.07.2018 року №21) в центральному апараті Генеральної прокуратури України створено управління ювенальної юстиції, як самостійний структурний підрозділ. Таким чином, на рівні відомчих правових актів Генеральної прокуратури України, захист прав і свобод дітей виокремлено в окремий спеціалізований напрям прокурорської діяльності. Обґрунтовано, що відповідного узгодження і реєстрації у Мін'юсті потребують і галузеві накази Генерального прокурора України щодо організації діяльності ювенальної прокуратури у сфері захисту прав дітей.

У підрозділі 2.2. «Конституційно-правова характеристика функцій ювенальної прокуратури» проаналізовано питання конституційних функцій ювенальної прокуратури, надано їх характеристику в контексті конституційно-правової реформи 2016 року. Аналіз наукової літератури засвідчив, що зміни у формулюванні конституційних функцій прокуратури, які мали місце у 2016 році, вимагають нової інтерпретації організаційних і процесуальних основ діяльності системи прокуратури. У цьому контексті, автором детально опрацьовано конституційні функції прокуратури в ювенальній сфері.

Визначено, що функціонування ювенальної прокуратури, як спеціального напряму інституту прокуратури в системі судової влади спрямовано на забезпечення, захист конституційних прав і свобод дитини у зв'язку із здійсненням судочинства.

Ювенальний прокурор як спеціальний суб'єкт прокурорської діяльності при здійсненні конституційних функцій повинен бути певною мірою адвокатом, оскільки він зобов'язаний відстоювати справедливість щодо дитини, яка потрапила у конфлікт із законом. На всіх стадіях судочинства прокурор повинен враховувати особливі інтереси та потреби неповнолітнього у справі, не забуваючи про свій основний обов'язок – пошук справедливості, яка ґрунтується на Законі, а також захист прав, свобод та інтересів неповнолітніх.

Аргументовано, що ефективна реалізація ювенальною прокуратурою її конституційно визначених функцій неможлива без належної взаємодії з державними органами, установами, організаціями, які уповноважені здійснювати державну політику у сфері захисту прав, свобод і законних інтересів дитини, а також представниками громадянського суспільства. Для злагоженої та ефективної роботи всіх цих ланок потрібно відповідне інформаційно-аналітичне забезпечення.

У підрозділі 2.3. «Конституційні основи процесуальної діяльності ювенальної прокуратури України» встановлено, що важливою складовою правового регулювання діяльності ювенальної прокуратури є процесуальне законодавство. Визначено, що основним суб'єктом, на який покладено обов'язок щодо гарантування прав і свобод дитини є держава, що впливає зі змісту Основного Закону України.

У ході дослідження практичної складової встановлено, що кожного року значна кількість неповнолітніх залучається до сфери кримінального судочинства. Зокрема у 2017 році в Україні за вчинення злочинів було засуджено 3088 неповнолітніх, із яких 870 у віці від 14 до 16 років, а у 2016 році – 3474 і 1012 неповнолітніх відповідно. Обґрунтовано, що для неповнолітньої особи, зважаючи на її вікові особливості, участь у кримінальному провадженні є стресовою, психотравмуючою ситуацією. Крім того неповнолітні не можуть повною мірою самостійно реалізовувати й захищати свої права та інтереси, бути активними суб'єктами кримінальних процесуальних правовідносин, тому такі учасники кримінального провадження

потребують посиленої охорони власних прав і законних інтересів з боку держави.

З'ясовано, що конституційні основи процесуальної діяльності ювенальної прокуратури закріплено в положеннях Конституції України, міжнародних актах, ратифікованих Верховною Радою України, нормах Кримінального процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кримінального виконавчого кодексу України, Господарського процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України, Законах України «Про судоустрій і статус суддів» та «Про прокуратуру» тощо.

Аргументовано, що умовою належної реалізації конституційного статусу прокуратури у сфері ювенальної юстиції, на поточному етапі є збереження та подальше законодавче закріплення спеціалізації ювенальних прокурорів, обізнаних зі специфікою й особливостями роботи прокурора на зазначеному напрямі прокурорської діяльності, які кваліфіковано й професійно будуть застосовувати свої повноваження шляхом комплексного використання усіх конституційних функцій прокуратури.

Проаналізовано положення ухваленого Верховною Радою України Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 3 жовтня 2017 року, з прийняття цього Закону розпочато довгоочікувану судово-процесуальну реформу. Одночасно було ухвалено три процесуальні кодекси в нових редакціях, що набули чинності 15 грудня 2017 року. Встановлено, що одним із нововведень ухвалених кодексів, є визначення правового статусу прокурора в суді, діяльність якого спрямована на захист державних інтересів, а не інтересів громадянина (дитини), як визначалося попередніми кодексами.

У Розділі 3 «Шляхи вдосконалення конституційно-правового регулювання ювенальної прокуратури» досліджено міжнародно-правові стандарти діяльності ювенальної прокуратури, зарубіжний досвід організації ювенальної прокуратури, проаналізовано перспективи конституційно-правового розвитку ювенальної прокуратури в Україні.

У підрозділі 3.1. «Міжнародно-правові стандарти діяльності ювенальної прокуратури» розглянуто міжнародно-правові стандарти функціонування ювенальної прокуратури, проаналізовано ряд міжнародних актів, що стали основоположними у сфері забезпечення та захисту прав дитини (дитини-делінквента).

Розвиток загальноновизнаних принципів і норм міжнародного права у сфері захисту прав дітей зумовив формування ювенальної юстиції в якості міжнародного стандарту. Це, в свою чергу, дає простір для подальшої

інституціоналізації ювенальної прокуратури як невід'ємного елемента ювенальної юстиції.

Обґрунтовано, що міжнародними нормативними документами закріплено стандарти щодо формування інституційної складової системи захисту прав і свобод дитини. У цьому напрямку засадничими є міжнародні стандарти, що стосуються формування та діяльності системи державних органів у сфері забезпечення та захисту прав неповнолітніх, особливо дітей, що перебувають у конфлікті з законом чи опинилися у складних життєвих обставинах. Відповідні міжнародні стандарти зосереджено у Конвенції ООН про права дитини, Мінімальних стандартних правилах ООН, що стосуються здійснення правосуддя щодо неповнолітніх (Пекінські правила), Правилах ООН, що стосуються захисту неповнолітніх позбавлених волі, Керівних принципах запобігання злочинності серед неповнолітніх ООН (Ер-Рядські керівні принципи), тощо.

Аргументовано, що спільною, для згаданих міжнародних документів, є теза щодо необхідності формування на рівні національних правових систем, спеціально визначеної нормативної бази, що регулює діяльність системи органів щодо захисту законних прав, свобод та інтересів неповнолітніх – ювенальної юстиції.

З'ясовано, що окремі міжнародні документи містять положення, якими визначається місце ювенальної прокуратури в системі ювенальної юстиції зокрема, серед них: Керівні принципи ООН щодо дій в інтересах дітей у системі кримінального правосуддя, Керівні принципи Комітету міністрів Ради Європи щодо судочинства, дружнього дитині, висновку №5 «Прокуратура та ювенальна юстиція» (Єреванська декларація) тощо. Встановлено, що у згаданих міжнародних документах відсутні загальні підходи щодо термінологічного визначення ювенальної прокуратури чи ювенального прокурора.

У підрозділі 3.2. «Зарубіжний досвід організації та функціонування ювенальної прокуратури» проаналізовано досвід ряду зарубіжних країн, а саме: Німеччини, Польщі, Італії, Іспанії, Швеції, Франції, Грузії, Казахстану та інших. Встановлено, що у більшості європейських державах, діють спеціальні закони якими регламентується організація та функціонування ювенальної прокуратури в системі ювенального судочинства. З'ясовано, що в європейських державах створено національні системи ювенальної юстиції та прийнято відповідне ювенальне законодавство. Констатовано відсутність загальних підходів до конструювання систем та моделей ювенальної юстиції. Фактично в кожній державі, де функціонує ювенальна юстиція, спостерігаються специфічні форми її діяльності, в межах яких здійснюють свої повноваження відповідні фахівці щодо забезпечення та захисту прав, свобод і законних інтересів неповнолітніх.

У процесі дослідження з'ясовано, що у зарубіжних країнах ювенальна прокуратура входить до системи державних інституцій, які здійснюють правосуддя у справах про правопорушення, вчиненні неповнолітніми (молоддю). Роль ювенального прокурора переважно визначається його повноваженнями у сфері кримінального судочинства. Прокурор виступає як обвинувач і висловлює власне бачення щодо заходів впливу до неповнолітнього. Як під час досудового слідства, так і під час судового розгляду, ювенальний прокурор уповноважений висловлювати свою думку стосовно заходів, які можуть бути застосовані до неповнолітнього.

У підрозділі 3.3. «Перспективи конституційно-правового розвитку ювенальної прокуратури в Україні» доведено необхідність вдосконалення інституту ювенальної прокуратури на законодавчому та інституційному рівні. Водночас за результатами проведеного аналізу положень чинного законодавства та конституційно-правової характеристики організації діяльності та функцій ювенальної прокуратури України автором розроблено ряд законодавчих пропозицій з метою покращення діяльності, як самої ювенальної прокуратури так і інших органів державної влади.

Запропоновано авторську модель ювенальної прокуратури, яка функціонуватиме з метою належного захисту законних прав, свобод та інтересів неповнолітніх у межах конституційних функцій прокуратури, а також за для реалізації принципів ювенального правосуддя.

Акцентовано увагу на необхідності законодавчого запровадження спеціалізації ювенальних прокурорів та необхідності кваліфікованої підготовки фахівців, які задіяні у роботі з дітьми. Запропоновано внести ряд змін до чинного Закону України «Про прокуратуру», законодавства у сфері ювенального правосуддя для приведення його у відповідність з положеннями Основного Закону України й вимогами керівних міжнародних документів з метою закріплення на законодавчому рівні інституту ювенальної прокуратури.

ВИСНОВКИ

У дисертації вирішено важливе наукове завдання, що полягає в обґрунтуванні інституту ювенальної прокуратури в умовах конституційної реформи, конституційно-правової природи цього інституту.

Результати проведеного дослідження дали підстави зробити такі висновки:

1. За результатами дослідження процесу виникнення, становлення і розвитку інституту ювенальної прокуратури в Україні, історичного шляху становлення інституту ювенальної юстиції як механізму захисту прав, свобод і законних інтересів дітей-делінквентів, з'ясовано, що в історичній ретроспективі дитина, здебільшого не визнавалася такою, яка має права чи потребує особливого ставлення, однак низка історичних та правових джерел засвідчує існування окремих механізмів захисту неповнолітніх від несправедливого чи жорстокого покарання. Безпосередньо генезу ювенальної юстиції пов'язано з

позитивітським праворозумінням щодо природи злочинності неповнолітніх та необхідності напрацювання методик її подолання.

Процес історичного розвитку та становлення інституту ювенальної прокуратури в Україні має характерні особливості та знаходиться у взаємозв'язку з історико-правовими етапами державотворення України. Подальший розвиток ювенальної юстиції та ювенальної прокуратури в нашій державі зумовлений необхідністю виконання міжнародних зобов'язань України та пов'язаний з європейським вектором розбудови Української держави.

Зміст поточного етапу забезпечення функціонування ювенальної юстиції продиктований двома основними напрямками. Перший впливає з необхідності реалізації у законодавстві, в першу чергу, у Законі «Про прокуратуру», положень конституційної реформи щодо правосуддя. Другий – має втілювати реалізацію положень, визначених у ювенальному законодавстві щодо охорони дитинства в якості стратегічного загальнонаціонального пріоритету.

2. На основі дослідження доктринальних підходів визначення та класифікації конституційних інститутів, з'ясовано, що однією з характерних особливостей конституційних інститутів є наявність у них чіткої структури, що відповідає їх розташуванню в Основному Законі. З урахуванням наведеного, визначено приналежність ювенальної прокуратури до двох базових інститутів конституційного права України – інституту судової влади та інституту конституційно-правового статусу людини і громадянина (дитини).

3. Правова природа інституту ювенальної прокуратури закріплюється в положеннях Основного Закону України, якими визначається місце прокуратури в системі органів державної влади та її основні функції, що розкривають соціальне призначення цього органу державної влади та його зв'язок із системою правосуддя. А критерієм предметності (спеціалізації) цього інституту є положення Конституції України щодо охорони дитинства, недопущення будь-якого насильства над дитиною.

Засади і порядок діяльності, а також організація роботи органів прокуратури України як елемента системи ювенальної юстиції визначаються Конституцією України, законами України «Про прокуратуру», «Про охорону дитинства», процесуальними кодексами, іншими законодавчими актами, міжнародно-правовими договорами, наказами, розпорядженнями, інструкціями Генерального прокурора України, положеннями про самостійні структурні підрозділи, а також Регламентом Генеральної прокуратури України.

4. Встановлено, що наразі відсутнє теоретичне та/або нормативне визначення поняття «інституту ювенальної прокуратури». Запропоновано авторське визначення поняття інституту ювенальної прокуратури як спеціальної єдиної структури в системі органів прокуратури, яка відповідно до Конституції та законів України, здійснює від імені держави визначені функції з метою захисту прав, свобод та інтересів неповнолітніх, які потрапили у конфлікт із законом.

Аналіз механізмів захисту прав дитини на законодавчому та інституційному рівні дозволив дійти висновку про їх недостатню ефективність та неповну відповідність вимогам правової держави і міжнародним зобов'язанням України у сфері захисту прав дитини. Насамперед, вказане стосується проблеми формування в Україні інституту ювенальної юстиції, пробації, медіації, загалом системи правосуддя дружнього до дитини.

У зв'язку із запровадженням масштабних перетворень організації влади в Україні відбувається реформування інституційної складової державної системи захисту прав дітей. Провідну роль у цьому напрямі відведено удосконаленню правоохоронної та судової систем в аспекті формування ювенальної юстиції в Україні. Одним із векторів зазначених перетворень є становлення інституту ювенальної прокуратури в державі. Цей процес має відбуватися у відповідності до вимог Конституції України та міжнародних нормативно-правових приписів.

5. Функціонування ювенальної прокуратури, як спеціального напрямку інституту прокуратури в системі судової влади спрямовано на забезпечення, захист конституційних прав і свобод дитини у зв'язку із здійсненням судочинства.

Ювенальний прокурор як спеціальний суб'єкт прокурорської діяльності при здійсненні конституційних функцій повинен бути певною мірою адвокатом, оскільки він зобов'язаний відстоювати справедливість щодо дитини, яка потрапила у конфлікт із законом. На всіх стадіях судочинства він повинен враховувати особливі інтереси та потреби неповнолітнього у справі, не забуваючи про свій основний обов'язок – пошук справедливості, яка ґрунтується на Законі, а також захист прав, свобод та інтересів неповнолітніх.

Конституційна реформа щодо правосуддя та інституту прокуратури обмежила повноваження прокурора у сфері захисту законних прав, свобод та інтересів дітей, оскільки скасувала функцію нагляду за додержанням і застосуванням законів, та функцію представництва інтересів громадянина (дитини) в суді, але такі конституційні новації не виключають спеціалізацію прокурорської діяльності щодо захисту прав дитини. Представництво інтересів держави у суді в ювенальній сфері, по своїй суті має бути реалізацією того стратегічного загальнонаціонального пріоритету, що є важливим для забезпечення національної безпеки України. Це підпадає під «виключний випадок», який має бути визначений у законодавстві України. Й разом з тим, не виключає потреби уточнення в перспективі конституційно-правового статусу прокуратури України.

Інститут ювенальної прокуратури має удосконалюватись системно та бути максимально інтегрованим до цілісної системи ювенальної юстиції з урахуванням її функцій та завдань. Тільки цілісна система ювенальної юстиції, відновного правосуддя щодо неповнолітніх дасть змогу створити найбільш сприятливе середовище для захисту прав дитини.

Умовою належної реалізації конституційного статусу прокуратури у сфері ювенальної юстиції, на поточному етапі є збереження та законодавче закріплення спеціалізації ювенальних прокурорів, обізнаних зі специфікою й особливостями роботи прокурора на зазначеному напрямі прокурорської діяльності, які кваліфіковано й професійно будуть застосовувати свої повноваження шляхом комплексного використання усіх конституційних функцій прокуратури.

6. Розвиток загальноновизнаних принципів і норм міжнародного права у сфері захисту прав дітей зумовив формування ювенальної юстиції в якості міжнародного стандарту. Це, в свою чергу, дає простір для подальшої інституціалізації ювенальної прокуратури як невід'ємного елемента ювенальної юстиції.

7. Система ювенальної юстиції запроваджена у переважній більшості сучасних європейських держав. Попри наявність у всіх зарубіжних країнах достатньої розвиненого законодавства у сфері ювенальної юстиції та відсутність організаційної і функціональної уніфікації інституту прокуратури, можемо констатувати існування характерної для більшості європейських держав, загальної тенденції, щодо визначення вузької спеціалізації ювенальної прокуратури, обмеженої, як правило, рамками кримінального судочинства стосовно неповнолітніх.

8. Запропоновано авторську модель ювенальної прокуратури, яка функціонуватиме з метою належного захисту законних прав, свобод та інтересів неповнолітніх у межах конституційних функцій прокуратури, а також за для реалізації принципів ювенального правосуддя. Акцентовано увагу на необхідності законодавчого запровадження спеціалізації ювенальних прокурорів та необхідності кваліфікованої підготовки фахівців, які задіяні у роботі з дітьми. Запропоновано внести ряд змін до чинного Закону України «Про прокуратуру», законодавства у сфері ювенального правосуддя для приведення його у відповідність з положеннями Основного Закону України й вимогами керівних міжнародних документів з метою закріплення на законодавчому рівні інституту ювенальної прокуратури.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях

1. **Ольшанецький І.В.**, Мозгова В.А. Нагляд прокурора за додержанням законів при застосуванні до неповнолітніх заходів впливу за адміністративні правопорушення. *Вісник прокуратури*. 2015. № 6 (168). С.115-123.
2. **Ольшанецький І.В.** Нагляд прокурора за додержанням законів при виконанні покарань стосовно неповнолітніх теоретико-правовий аспект. *Вісник прокуратури*. 2015. №11(173). С.49-55.
3. **Ольшанецький І.В.** Проведення перевірок стану додержання територіальними підрозділами Національної поліції законодавства при

застосуванні до неповнолітніх заходів впливу за адміністративні правопорушення. *Вісник прокуратури*. 2016. №3 (173). С.117-123.

4. **Ольшанецький І.В.**, Мозгова В.А. Порушення антикорупційних обмежень щодо одержання подарунків: питання кваліфікації. *Вісник прокуратури*. 2016. № 11. С.64-68.

5. **Ольшанецький І.В.** Особливості нагляду ювенального прокурора за додержанням законів при виконанні покарань стосовно неповнолітніх: теоретико-правовий аспект. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Юриспруденція»*. 2018. №36. С.134-138.

6. **Ольшанецький І.В.** Характеристика проведення перевірок щодо додержання територіальними підрозділами Національної поліції законодавства при застосуванні до неповнолітніх заходів впливу за адміністративні правопорушення. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. №4. С.101-106.

7. **Ольшанецький І.В.** Реалізація конституційної функції нагляду прокурора за додержанням законів при застосуванні до неповнолітніх заходів впливу за адміністративні правопорушення. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2018. №6. С.109-113.

8. **Ольшанецький І.В.** Конституційне право на освіту або одна із проблем у спеціальних установах для неповнолітніх. *Вісник Маріупольського Державного університету. Серія «Право»*. 2018. Вип. №15. С.45-51

9. **Ольшанецький І.В.** Деятельность органов прокуратуры в сфере надзора за соблюдением законов при исполнении судебных решений по уголовным делам в отношении несовершеннолетних. *Журнал «Legea si Viata»*. Республика Молдова ISSN 1810-309X. №10/2(322). 2018. С. 69-73.

Наукові публікації, що додатково відображають результати дослідження

10. **Ольшанецький І.В.** Нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах щодо неповнолітніх, як конституційна функція прокуратури. *Сучасний розвиток державотворення і правотворення в Україні: проблеми теорії та практики*. Матеріали 7 науково-практичної конференції студентів, асистентів і молодих учених. Маріуполь.: Збірник тез, наукових праць – за загальною редакцією К.В.Балабанова. Маріупольський Державний університет, 2017. С.231-236.

11. **Ольшанецький І.В.** Ювенальна юстиція, історія виникнення. *Сучасний розвиток державотворення і правотворення в Україні: проблеми теорії та практики*. Матеріали 7 науково-практичної конференції студентів, асистентів і молодих учених. Маріуполь.: Збірник тез, наукових праць – за загальною редакцією К.В.Балабанова. Маріупольський Державний університет, 2018. С.3-9.

АНОТАЦІЇ

Ольшанецький І.В. Конституційно-правові засади інституту ювенальної прокуратури в Україні. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.02 «Конституційне право; муніципальне право». – Інститут законодавства Верховної Ради України, Київ, 2019.

Дисертацію присвячено дослідженню конституційного інституту ювенальної прокуратури в Україні. Обґрунтовано необхідність удосконалення інституту ювенальної прокуратури в умовах конституційної реформи, зокрема системи правосуддя та суміжних правових інститутів, конституційно-правової природи цього інституту. Сформовано визначення «інституту ювенальної прокуратури» як спеціальної єдиної структури в системі органів прокуратури, яка відповідно до Конституції та законів України, здійснює від імені держави визначені функції з метою захисту прав, свобод та інтересів неповнолітніх, які потрапили у конфлікт із законом.

Охарактеризовано правову природу ювенальної прокуратури, що визначається місцем прокуратури в системі органів державної влади та її основними функціями, які розкривають соціальне призначення цього органу державної влади та його зв'язок із системою правосуддя. Критерієм предметності (спеціалізації) цього інституту є положення Конституції України щодо охорони дитинства, недопущення будь-якого насильства над дитиною.

Зроблено висновок, що інститут ювенальної прокуратури проходить процес становлення та формування. Цей процес спостерігається на нормативному рівні та в інституційній складовій. Обґрунтовано, що інститут ювенальної прокуратури має формуватися системно, а також максимально інтегровано до цілісної системи ювенальної юстиції з урахуванням її функцій та завдань. Оскільки, тільки цілісна система ювенальної юстиції, відновного правосуддя щодо неповнолітніх дасть змогу створити найбільш сприятливе для дітей середовище, захистити їх конституційні права та свободи.

Акцентовано увагу на необхідності законодавчого запровадження спеціалізації ювенальних прокурорів та необхідності кваліфікованої підготовки фахівців, які задіяні у роботі з дітьми. Запропоновано внести ряд змін до чинного Закону України «Про прокуратуру», законодавства у сфері ювенального правосуддя для приведення його у відповідність з положеннями Основного Закону України й вимогами керівних міжнародних документів з метою закріплення на законодавчому рівні інституту ювенальної прокуратури.

Ключові слова: прокуратура, інститут ювенальної прокуратури, ювенальний прокурор, ювенальна юстиція, конституційні права дитини, конституційні функції.

Ольшанецкий И.В. Конституционно-правовые основы института ювенальной прокуратуры Украины. – Квалификационная научная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание учёной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.02 «Конституционное право; муниципальное право». – Институт законодательства Верховной Рады Украины. – Киев, 2019.

Диссертационная работа посвящена исследованию правового института ювенальной прокуратуры Украины. Обосновано правовое явление института ювенальной прокуратуры в условиях конституционной реформы, в частности системы правосудия и смежных правовых институтов, конституционно-правовой природы этого института.

Охарактеризовано правовую природу ювенальной прокуратуры, которая определяется местом прокуратуры в системе органов государственной власти и её основными функциями, какие открывают социальное предназначение этого органа государственной власти и его связь с системой правосудия. Критерием предметности (специализации) этого института выступает положения Конституции Украины об охране детства, недопущение любого насилия над ребенком.

Сделан вывод, что институт ювенальной прокуратуры в процессе становления и формирования. Этот процесс наблюдается на нормативном уровне и в институциональной составляющей. Обосновано, что институт ювенальной прокуратуры должен формироваться системно, а также максимально интегрировано к целостной системе ювенальной юстиции с учетом её функций и задач. Поскольку, только целостная система ювенальной юстиции, восстановительного правосудия относительно несовершеннолетних даст возможность создать наиболее благоприятную для детей среду, защитить их конституционные права и свободы.

Акцентируется внимание на необходимости законодательного введения специализации ювенальных прокуроров и необходимости квалифицированной подготовки специалистов, которые задействованы у работе с детьми. Предложено внести ряд изменений к действующему Закону Украины «О прокуратуре», законодательству в сфере ювенального правосудия для приведения его в соответствие с положениями Основного Закона Украины и требованиями руководящих международных документов с целью закрепления на законодательном уровне института ювенальной прокуратуры.

Ключевые слова: прокуратура, институт ювенальной прокуратуры, ювенальный прокурор, ювенальная юстиция, конституционные права ребенка, конституционные функции.

Olshanetskyi I.V. Constitutional and Legal Fundamentals of Juvenile Prosecution Institute in Ukraine. – Qualifying scientific work as a manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Law Sciences in specialty 12.00.02 «Constitutional law; municipal law». – Institute of Legislation of Supreme Council of Ukraine, Kyiv, 2019.

This is dedicated to investigation of legal institute of juvenile prosecution in Ukraine, validation of legal phenomenon of juvenile prosecution institute under the conditions of constitutional reform, in particular system of justice and neighboring legal institutes, constitutional and legal nature of this institute.

Definition of «juvenile prosecution institute» was formed, according to which it is a special single structure in system of prosecution authorities, which according to the Constitution and laws of Ukraine, exercises supervisory, prosecutorial and representative function in the name of state, with the purpose of protection of rights, liberties and interests of minors, who got into difficulty with the law.

It is argued scientifically, that prosecution activities, as a body of state authority are focused on enforcement of constitutional law in the area of protection of constitutional right and liberties of a child, as well protection of rights of minor in the conditions of realization of procedure with regard to him.

It is concluded, that juvenile prosecution institute goes through a process of establishment and formation. This process is observed at the regulatory level and in institutional constituent. Reasonably, that juvenile prosecution institute has to be formed systematically, and also integrating to the entire system of juvenile justice to the maximum taking into account its functions and tasks. As only entire system of juvenile justice, restorative justice regarding minors will permit to create the most positive environment for children, to protect their constitutional rights and liberties.

It appears that constitutional frameworks of procedural activities of juvenile prosecution are formalized in provisions of the Constitution of Ukraine, international acts, ratified by the Supreme Council of Ukraine, standards of Criminal Procedural Code of Ukraine, Code of Civil Procedure of Ukraine, Criminal Executive Code of Ukraine, Economic Procedure Code of Ukraine, Code of Administrative Legal Proceedings of Ukraine, Acts of Ukraine «About Judicial System» and «About Prosecution» etc.

Set of legislative proposals was developed concerning improvement of current legislation in the area of juvenile justice and its making consistent with provisions of fundamental law of Ukraine and requirements of international directive documents. It is suggested to amend an Act of Ukraine «About Prosecution»,

Criminal Procedural Code of Ukraine, Act of Ukraine «About Probation», Act of Ukraine «About State Criminal Executive Service of Ukraine» etc.

Key words: prosecution, juvenile prosecution institute, juvenile prosecutor, juvenile justice, constitutional right of a child, constitutional functions.